

YkemaNieuws

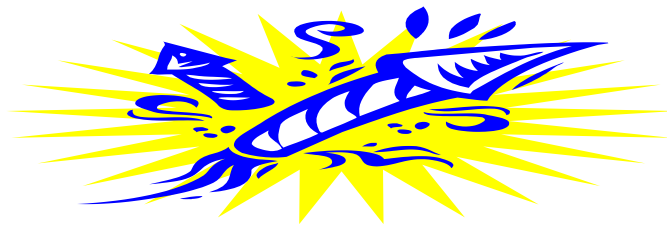

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief
Van de
Commissie stamboomonderzoek
Familie Ykema/Ijkema
(Wymbritseradeel)

Nieuwsbrief nr. 18
2010/2011.

datum: winter

Een Gelukkig 2011

1. Van de redactie.

Beste familieleden en abonnees.

Allereerst wenst de redactie van YkemaNieuws jullie al het goede voor 2011. Het wordt al weer de 12de jaargang van YkemaNieuws. Intussen werkt de Commissie langzaam maar zeker toe naar het tot stand komen van het familieboek. We gaan daar uiteraard mee door tot dit doel is bereikt. Het wordt ook wel tijd want de vergrijzing slaat zo langzamerhand behoorlijk toe in de Commissie. In de loop van de jaren zijn we drie op leeftijd zijnde leden door overlijden kwijtgeraakt en dit jaar moeten we onze jarenlange voorzitter Rely Ykema missen vanwege persoonlijke omstandigheden van zijn kant. De samenstelling van de Commissie is nu als volgt: **Marten E. Ykema**, Ede, voorzitter en voorlopig penningmeester; **Cor Bakker**, Arnhem, secretaris en redacteur YkemaNieuws; **Arjen Visser**, Hoogeveen, toekomstig penningmeester; **Yvonne Ykema-Commandeur**, Ede, lid. **Arjen Ykema**, Hoogeveen, lid.

Wat het boek betreft: De inhoud, globaal bestaande uit de Familiegeschiedenis en Stambomen, is voor zover we dat kunnen bezien, redelijk compleet. Gewerkt wordt nu aan, controle, correcties, aanvullingen. Heeft iemand nog familiebijzonderheden of een oude, bijzondere foto in een laatje liggen dan kunnen die nu nog naar de redactie worden gestuurd voor mogelijke opname in het boek. De volgende fase is, opbouw en opmaak, waaronder het invoegen van afbeeldingen. Met het concept manuscript kan een of meer offertes worden aangevraagd. Is de prijs bekend, dan kan er eventueel op worden ingeschreven, of direct worden besteld. We gaan nog kijken hoe we dat het beste kunnen doen. Ook wordt de mogelijkheid bekeken, als er belangstelling voor is, het boek tijdens een familiebijeenkomst, op de **historische grond van Sandfirden**, uit te reiken. Het wordt een professioneel verzorgd, tamelijk dik, ingebonden boek met hard kaft. Dik omdat het hier in feite om drie, naar de tak uitgesplitste, families gaat. De voorlopige schatting is dat het dan rond de 35 euro gaat kosten.

Tot slot het verzoek aan alle abonnees, om een e-mail te sturen naar cornelisbakker@hetnet.nl, het email- adres van de redactie, waarin vermeld, naam en adres en telefoonnummer Ik stuur

Secretariaat: Geffenstraat 3 6844 HB Arnhem Tel, 026 3814234

jullie dan binnenkort via de mail een in overleg met de Commissie samengestelde kleine mini-enquete toe om jullie mening over het een en ander te peilen.

2. Abonnementen.

Het tarief voor een nieuwsbrief bedraagt **1.50 euro**. Ik wil jullie hierbij verzoeken dit bedrag over te maken naar rekeningnr. **535902743** tnv Marten Ykema, Ede onder vermelding van YkemaNieuws. Let wel: Dit zijn de abonnementskosten van 2010. Het is per persoon een futiel bedrag, maar voor ons ter bestrijding van de kosten erg belangrijk. Voor een kleine 80 abonnees ca. 80*1.50 is **120 euro**. **Dus niet vergeten AUB!**

In de vorige YkemaNieuws hebben we het gehad over Geertje Eeltjes Bangma (1764-1840), de stammoeder van de Theodorustak. Deze keer zullen we aandacht besteden aan een andere stammoeder, namelijk die van de Johannestak: Fokeltje Bartholds Idzerda, een tijdgenote van van Geertje.

3. Fokeltje Bartholds Idzerda, (1789-1855). Stammoeder van de Johannestak.

Net als Geertje, werd ook Fokeltje er, al of niet terecht, van verdacht slordig met het beheer van het familievermogen te zijn omgegaan. Een reden om ook aan haar eens extra aandacht te besteden.

Fokeltje, die van beroep naaister was, trouwde in 1814 op 24 jarige leeftijd met de 57-jarige, welgestelde vrijgezel Yke Johannes Ykema (1757-1829), 2de generatie Johannestak en enige zoon van Johannes Ykes Ykema (1717-1798). Yke was destijds naast herenboer ook schout van Nijland. Mogelijk dat ze kennis aan hem heeft gekregen, toen ze van hem een opdracht kreeg een zondags pak voor hem te maken. Yke had, naast het feit dat hij boer was, in de periode van de Franse overheersing van 1795 tot 1813 in de steeds wisselende vormen van openbaar bestuur, in de regio belangrijke functies in de top van dat bestuur vervuld. Zijn laatste functie was, nadat Nederland in 1810 bij Frankrijk werd ingelijfd die van maire (burgemeester op zijn Frans) van het dorp Nijland en na het vertrek van de Fransen in 1813, was hij tot 1816 nog schout van die gemeente.

Op zich is het merkwaardig voor iemand die in 1795, als dorpsrechter van Westhem weigerde een loyaliteitsverklaring aangaande het regime van de patriotten te tekenen en om die reden als dorpsrechter werd afgezet. Echter, als gevolg van de bestuurlijke wanorde bij de patriotten kwamen in Friesland veel grietmannen en bijzitters in 1802 al weer op het pluiche terecht. Alzo ook Yke Johannes. Overigens had de gevluchte prins van Oranje in 1801 de afgezette elite vanuit zijn ballingsoord Oraniënstein in Duitsland daarvoor toestemming gegeven. In het licht van de politieke situatie van de tijd was de keuze van Yke voor Fokeltje als echtgenote niet zo voor de hand liggend.

Fokeltje kwam uit een vel patriottisch nest. Haar vader, de schoolmeester Barthold Aalderts Idzerda (1758- ?) uit Nijland was een van de mannen die in na de omwenteling in 1795 in Wymbritseradeel het heft in handen namen, maar al gauw daarna als gevolg van de chaos die ontstond op een zijspoor werden gezet. In 1802 mag hij dorpsrechter van Nijland zijn, als zijn Oranjegezinde politieke tegenstander, leeftijdgenoot en toekomstige schoonzoon, Yke Johannes Ykema, Vicepresident van het achtste Drostambt van Friesland is.

Hoe bizar moet de situatie zijn geweest, toen de eenvoudige naaister, de jeugdige Fokeltje voor het eerst samen met haar grijze, vooraanstaande echtgenoot Johannes in de kerk van Westhem verscheen en naast hem plaats nam in de herenbank (kerkbank voor notabelen). In een kerk nota bene waar de, door de patriottische zielsverwanten van haar vader, met medeweten of misschien zelfs medewerking van deze, in 1795 beschadigde Ykema grafstenen in de kerk nog getuigden van de volkswode, die in de voorbije jaren tot uitbarsting was gekomen tegen de heersende regentenklasse. Een ultiem moment tot bezinning moet dat zijn geweest voor alle kerkgangers, vrienden en vijanden van weleer: Voormalige patriotten en Oranjeaanhangers. Voor de dominee een mooie gelegenheid om een toepasselijk thema als onderwerp van zijn preek te nemen.

Het echtpaar woonde in de huizinge op Katzijl, aan de Hemdijk . Geboerd werd daar vermoedelijk niet. Dat werd gedaan door een zetboer van Yke op de bij de zate horende boerenplaats, enkele honderden meters verderop richting Blauwhuis, zuidelijk van de Hemdijk. Het voortbestaan van de Johannestak hangt dan nog jarenlang aan een zijden draadje, totdat na 8 jaar huwelijk in 1822 het eerste kind, zoon Johannes, wordt geboren en Fokeltje stammoeder en redster wordt van de

Johannestak. 3 jaar later, in 1825 wordt dochtertje Hiske geboren. In februari van dat jaar voltrekt zich een watersnoodramp als grote delen van Zuidwest Friesland door een stormvloed vanuit de Zuiderzee onder water komen te staan. Huizen en boerderijen storten in, veel vee verdrinkt en het gras van de verzilte weilanden is jarenlang onbruikbaar als veevoer. Veel boeren zijn de financiële gevolgen hiervan niet meer te boven gekomen.

Yke Johannes komt in 1829 op 72-jarige leeftijd te overlijden. De kinderen zijn dan resp. 7 en 4 jaar. Bij de boedelinventarisatie blijkt er een vermogen van ca. 44.000 gulden te zijn daar staat een niet onaanzienlijke schuld van ca. 12.000 gulden tegenover. Hoe die zijn ontstaan is niet duidelijk. Misschien dat de ramp van 1825 daar voor een deel debet aan is. De bezittingen te Westhem worden geschat op ca. 26.000 gulden. Bij Scharnegoutum, onder Sneek is nog het gedeeltelijk bezit van een zate met landerijen, begroot op ca. 15.000 gulden. De zetboer Wesselius koopt de veestapel en toebehoren en gaat zelfstandig boeren vanuit de boerenplaats langs de Hemdijk voor de huursom van 1350 gulden per jaar voor Fokeltje als landeigenaar.

Fokeltje en Yke Johannes waren in gemeenschap van goederen getrouwd. De echtgenote erfde niet destijds. Fokeltje was toen eigenaresse van de helft van het vermogen en had de beschikking over de andere helft, die ze beheerde voor de beide kinderen tot ze meerderjarig waren.

De rijke weduwe was een aantrekkelijke partij en al in 1830 trouwt ze opnieuw. Weer met een Ykema, nu met de weduwnaar Theodorus Ykes Ykema (1783-1844), 3de generatie Theodorustak, een achterneef van wijlen Yke Johannes en de oudste zoon van de eerder beschreven Geertje Bangma, Assessor (vergelijkbaar met wethouder) van Wymbritseradeel. Hij stopt met boeren en komt bij Fokeltje op Katzjil wonen. In 1832, Fokel is dan al 43 jaar, krijgen zij een dochter Anna.

Fokels zoon Yke, had als 19-jarige in 1841 zijn verkering zwanger gemaakt en trouwde met haar op 22 december van dat jaar. Per 12 april 1843 is hij meerderjarig, maar hij gaat voorlopig niet zelf boeren. Hij doet dat pas nadat zijn stiefvader in december 1844 is overleden. De eerste datum waarop hij als boer wordt genoemd is 12 januari 1847. Hij is dan 24 jaar. Op die dag koopt hij van zuster Hiske haar helft van de onroerende goederen voor een bedrag van 10286 gulden. De onroerende goederen in Westhem moeten dan dus nog geschat zijn op tenminste 20.000 gulden. In 1829 bij de dood van zijn vader was de schatting 23.200. In de voorgaande jaren vanaf 1829 en ook nadat Johannes boer was, zijn diverse percelen omgeving Westhem verkocht. Op 17 februari 1846 was ook de zate te Scharnegoutum verkocht. Dat leverde netto 11.000 gulden op. In de loop van dat jaar volgen drie royementen (doorhalingen) van schulden. Johannes is dan nog zonder beroep.

Hij boert voorlopig op Katzjil, want de huurboer zit op nog op de plaats verderop aan de Hemdijk. Vermoedelijk tot 12 mei 1849. Als Johannes boer is, wordt hij door de rechter in het gelijkgesteld in een geschil met zijn moeder, over haar beheer van het kindsdeel van de erfenis van hun vader. Uiteindelijk wordt op 6 maart 1847 een en ander bij de notaris in de minne geschikt, door overdracht aan hem van een perceel land van zijn moeder onder Westhem, waarvan de waarde geschat wordt op ca. 4000 gulden.

Dochter Hiske heeft zich meteen na haar op meerderjarigheid op 22 oktober 1846 en na haar huwelijk op 3 december 1846 reeds op 12 januari 1847, uit laten kopen. Dat ze zo'n haast had, kan liggen aan het feit dat ze getrouwd was met de zeeman/koopman Gerrit Henderikus van der Beek uit Workum. Die kon vermoedelijk best wat handelskapitaal gebruiken. Zoon Johannes echter heeft hypotheek moeten nemen op zijn onroerend goed. Tussen 6 maart 1847 en 18 december 1849 loopt zijn schuld op naar 13232 gulden. De opbrengst van de boerderij is dan kennelijk niet voldoende om rente en aflossing op te kunnen hoesten. Op 28 maart 1856 heeft Johannes have en goed, van wat nog over is van de eens kapitale zate en landerijen te Westhem verkocht en hij koopt een kleinere boerderij, een gemengd bedrijf, op de magere zandgronden bij Ureterp onder Drachten. Al in 1857 overlijdt daar zijn vrouw. Hij hertrouwt in 1859, maar ook het boeren daar mislukt en ook hier wordt in 1860 alles verkocht. Johannes wordt achtereenvolgens, kastelein, visser en los arbeider. In 1891 overlijdt de eens welvarende boerenzoon, arm en berooid in zijn woonboot bij Terherne bij Sneek.

Fokeltje heeft, toen Johannes ging boeren, met haar dochter Anna Katzjil verlaten. Misschien heeft ze eerst in een huurwoning in Westhem gewoond. Vermoedelijk in 1850 verlieten moeder en haar 18 jarige dochter Anna, Westhem en vestigden zich via Workum in Heeg.

Als Fokeltje daar in 1855 overlijdt, blijkt alles wat ze bezit in haar huisje te staan. Onroerend goed en andere dingen van waarde van betekenis heeft ze niet. Wel is er een schuld van ruim 600 gulden.

Nawoord.

Ondanks het feit dat veel geldelijke transacties van vorige generaties nu op de index van het notarieel archief via de internetsite van Tresoar gevolgd kunnen worden, heb ik toch niet helder kunnen krijgen wat exact de oorzaak is geweest van de financiële neergang van Fokeltje en haar zoon Johannes. Mogelijke oorzaken zijn wel te noemen. Een factor die meegespeeld kan hebben is de nasleep van de watersnoodramp van 1825 of andere voor ons onbekende tegenslagen. Personen die een rol speelden zijn **Fokel** en haar tweede echtgenoot **Theodorus**, zij als moeder en voogdes van de kinderen, hij tevens als voogd, als boer in ruste en man van de wereld. Bij uitstek de aangewezen adviseur voor zijn echtgenote. Als haar beheer niet goed was, zal hij daar mede debet aan zijn. Verder zus **Hiske** en haar koopman **Gerrit Henderikus**: Zij eist direct na haar meerderjarigheid haar deel van het onroerend goed dat er dan nog is op in klinkende munt. Johannes is dan net beginnend boer, die zo laat het zich aanzien daarmee op te zware lasten komt te zitten. Dan **Johannes** zelf. Misschien was hij geen handige, bekwame **tûke boer**, op zijn Fries gezegd, of had hij gewoon domme pech, toen hij, na het verlies van zijn vrouw, in Ureterp als boer zijn Waterloo vond?

Wat er van zij: Fokel redde dankzij haar enige zoon Yke, de Johannestak. Deze op zijn beurt zorgde bij twee echtgenotes voor een rijke kinderschare van respectievelijk 10 en 5 kinderen. De Johannestak was daarmee gered en groeide en bloeide daarna dat het een lieve lust was.

Bronnen.

Notarieel archief Friesland. www.tresoar.nl

Bakker, G. (red). Wymbritseradiel. *Skiednis van in greidgritenij*. Boalswerd 1974.

Gildemacher, K.F. Wymbritseradiel. *Skiednis fan gea ern minsken*. Snits, 1980.

Ykema, Johannes, Aureliuszn. *De levensloop en financiële op- en afgang van Johannes Ykes Ykema (1822-1891)*. Harderwijk, april 1998. Eigen beheer.

Ykema, Marten, E. *Stamboom Ykema, Wymbritseradeel*.

Opmerking. De 43 hectare weidegrond (zate en lander) bij Westhem werd in 1829 geschat op 23.200 gulden. Zonder de huizinge, zeg maar 22.000 gulden. Nu is dat volgens de huidige prijs van weidegrond in Zuidwest Friesland ongeveer 1.5 miljoen euro waard, of 3.3 miljoen oude guldens.

4. Durk Ijkema en de nieuwe de brug van Warns. Een bizar ongeluk.

Durk Arjens Ykema (1904-1997), een telg uit de Harmentak, was chauffeur. Eerst op een veewagen. Later reed hij voor de koopman Heeres in Bolsward op zware trucks. De wederzijdse waardering van werkgever en werknemer was groot en de reden dat Durk een groot deel van zijn chauffeursleven voor Heeres heeft gereden. Durk heeft heel wat meegemaakt als chauffeur van zware vrachtwagens en wist daarover smakelijk te vertellen. Wie schetst de verbazing van enkele van zijn familieleden toen ze toevallig via de website van het dorp Warns onderstaand procesverbaal tegenkwamen. Het bizarre verhaal wat daaruit naar voren komt uit de periode vlak na de bevrijding, was bij hen onbekend. Hoewel Durk er niets aan kon doen, heeft hij zich mogelijkerwijze toch wat schuldig gevoeld over zijn rol als betrokkene bij het ongeluk. Hier volgt het integrale procesverbaal van een bizar ongeluk, dat door het ontbreken van ernstig lichamelijk letsel van de betrokkenen, toch betrekkelijk goed afliep.

De brug van Warns, 1945-1948

KONINKLIJKE MARECHASSEE. Afschrift p.v. Wmr. **J. Nijholt**
 GEWEST GRONINGEN.
 AFDEELING SNEEK.
 GROEP KOUDUM.
 POST WARNS No26

PROCES-VERBAAL inzake ongeval bij de brug te Warns waar een autobus van de N.B.S. door de pas gemaakte brug stortte op 13 Juni 1945.

Op 13 juni 1900 vijf en veertig, des namiddags omstreeks 17 uur, zag ik, **Johannes Nijholt, Wachtmeester**, behorende tot de opgemelde Groep en wonende te Warns, dat een autobus van de N.B.S. komende uit het dorp Warns, de brug over de Warnservaart, welke op 16 April 1945 door de Duitsers was opgeblazen en nu door een nieuwe was vervangen, overreed. Deze brug was juist op bovengemelden datum klaar gekomen en voor het verkeer open gesteld, ten bewijze waar van de vlag bij de brug wapperde. Daar er van tegenovergestelde richting twee met paarden bespannen voertuigen naderden, moest de bus stoppen om deze voor te laten gaan. Toen de brug weer vrij was reed de bestuurder met de autobus de brug op en toen de bus midden op de brug was bezweek deze en stortte de bus in de Warnservaart. Door dat het een lange bus was bleef deze gedeeltelijk hangen, zoo dat enkel het voorgedeelte in het water kwam. Met meer anderen spoedde ik mij er direct heen om hulp te verlenen. Het bleek dat er dertien menschen in het voertuig waren en dezen konden allen zonder eenig letsel door de achterdeur worden gered. De **bestuurder** gaf mij op te zijn genaamd:

-----**Durk. IJkema**,-----
 chauffeur, geboren 24 Maart 1904 te Heeg, wonende te Bolsward, 't Laag 26, welke gegevens volgens het in zijn bezit zijnde geldige persoonsbewijs juist zijn.

Vervolgens verklaarde hij:

"Ik kwam hier zoo even, omstreeks 17 uur, met een autobus van de N.B.S. van Bolsward voor de brug te Warns. Juist toen ik voor de brug was, waren er van de overkant twee boerenwagens die mij voor waren en er eerst over moesten. Ik stopte toen vlak voor de brug en toen de wagens er over waren kreeg ik van iemand die op de brug stond een teken dat ik er over kon rijden. Ik zette mijn auto toen aan en reed in de eerste versnelling langzaam de brug op.

Toen de bus op het hoogste punt van de brug was, brak de brug en dook de bus voorover het water in, maar door zijn lengte bleef hij tusschen de brug hangen, waar door het achtergedeelte boven water bleef.

In totaal waren wij met dertien personen in de bus en wij konden door de deur achter in de bus allen naar buiten komen: Enkelen hebben natte kleren gekregen, maar er is niemand die eenig letsel heeft bekomen. Ik kan U niet zeggen hoe zwaar of de bus is, want er zijn geen papieren bij. De Duitsers hebben deze bus eerst gehad en het is een oude Haagsche trambus en nu is hij in gebruik bij de N.B.S. Ik had voor de N.B.S. van Bolsward N.S.B-ers vervoerd naar Sondel en ik was nu op de terugreis naar Bolsward. Naar mijn schatting weegt de bus ongeveer vier ton en bij de brug staat geen bord dat het maximum draagvermogen aangeeft, dat er was voor mij geen enkele reden om er niet over te rijden."

Getuige. -----**Hendrik. Schriever**.-----

Agent van politie, geboren 30 Augustus 1904 te Ermelo, wonende te Bolsward, Laag-bolwerd 57, die verklaarde:

"De autobus die zoo pas hier te Warns door de brug zakte is in dienst van de N.B.S. te Bolsward en wij hadden hier mee arrestanten naar Sondel gebracht. Ik zat in de bus bij de

chauffeur, **Durk. IJkema**. Voor de brug moesten wij stoppen om dat er eerst van tegenovergestelde richting twee boerenwagens over moesten. Toen deze er over waren, stond er iemand op de brug die een teken gaf dat wij er over konden rijden. De chauffeur zette de bus toen langzaam aan en reed kalm de brug op. Toen de bus midden op de brug was bezweek de brug en dook de bus voorover de vaart in. Door de lengte van de bus bleef deze gelukkig gedeeltelijk hangen en kwam enkel het voorgedeelte in het water. Wij zaten in totaal met dertien personen in de bus en door dat er achter in een deur was konden wij allen langs dien weg er uit komen en er werd niemand gedeerd."

Getuige. -----**Jottje. Krul,**-----

Houthandelaar, geboren 9 December 1889 te Molkwerum, wonende te Warns, N.13 die verklaarde: " Op 13 Juni 1945 stond ik omstreeks 17 uur bij de Warnservaart bij de brug. Door de Duitschers was de vorige brug vernield en daar was deze voor in de plaats gemaakt. De brug was juist deze dag klaar gekomen ten teken daar van wapperde de vlag er bij. Er werden nog wel eenige bijkomstige werkzaamheden verricht, maar de wagens hooi reden er al over en ook was er al een Canadeesche auto overgereden. Juist toen ik daar stond, naderde er uit het dorp een groote autobus, maar van tegenovergestelde richting kwamen twee boerenwagens en daar moest de bus voor stoppen.

Ik heb met de chauffeur nog even staan praten, want ik dacht daar hij hier evacuees moest laden, maar dat bleek niet het geval te zijn. De **Gemeente-architect**, die het toezicht op het bouwen van de brug had, stond vlak bij mij.

Toen de boerenwagens de brug waren gepasseerd, zette de chauffeur de bus langzaam aan en reed heel langzaam de brug op. Toen de bus midden op de brug was begaf de brug het en de bus viel voorover in het water, maar door de lengte van de bus bleef deze hangen en stak het achtereinde omhoog. Daar was gelukkig juist een deur en daar door konden de inzittenden er uit komen en ik heb ze allemaal een hand gereikt en zoo kwamen ze op de wal. Er stond geen bord bij de brug aangaande de maximum draagkracht, dat den chauffeur treft mijns inziens niet de minste schuld."

Getuige. -----**Jan. de Vries,**-----

Timmerman-aannemer, geboren 24 Maart 1881 te Warns, wonende te Warns, Z.52 die verklaarde: "door de Duitschers was zoo U weet de brug over de Warnservaart te Warns vernield en de nieuwe brug die daar voor in de plaats is gekomen is door mij gebouwd volgens mij door den Heer Visser, Directeur van Gemeentewerken van Hemelumer Oldephaert en Noordwolde verstrekte teekening.

Ik heb gewerkt onder dagelijksch toezicht van den **Opzichter Haitjema**, in dienst van genoemde gemeente en onder toezicht van genoemden Directeur. Op 13 Juni 1945 was de brug voor het verkeer klaar en de Burgemeester dezer gemeente was er ook geweest en heeft mij nog bedankt voor het verrichte werk. Er reden al beladen hooiwagens over, maar wij waren nog wel met bijkomstige werkzaamheden bezig. Hoe laat of het precies was weet ik niet, maar er kwam een groote autobus voor de brug en die reed er over. Wat er toen precies gebeurde weet ik niet, want ik kreeg plotseling een klap op mijn hoofd en wist nergens meer van. Ik weet nu dat de bus door de brug is gezakt, maar hoe of alles in zijn werk is gegaan weet ik niet. Toen het gebeurde was de Directeur van Gemeentewerken nog aanwezig."

Getuige. -----**Jurjen. Haitjema,**-----

Dagelijksch-Opzichter, in dienst van de gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, geboren 13 december 1921 te Mirns en Bakhuizen, wonende te Hemelum, No85 die verklaarde:

Ik ben in dienst van de gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, De nieuwe brug die te Warns over de Warnservaart is gebouwd is onder mijn dagelijksch toezicht door den timmerman-aannemer, **Jan. de Vries**, wonende te Warns, gebouwd. De brug is precies volgens de teekening en de daar in aangegeven materialen gebouwd. Op 13 Juni 1945 was deze voor het verkeer gereed en in verband daar mede was de **Heer Burgemeester** der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde dien namiddag ook bij de brug geweest. Bij de brug wapperde de vlag en de geladen hooiwagens reden er al over en ook was er al een Canadeesche auto over gereden.

Hoe laat of het presies was weet ik niet, maar het kan wel omstreeks 17 uur zijn geweest, toen kwam uit het dorp Warns een groote autobus voor de brug te staan. Deze moest stoppen om dat van tegenovergestelde richting twee boerenwagens eerst over de brug moesten. Ik stond toen met den Directeur van Gemeentewerken aan de overkant van de brug en wij zijn toen over de achter de wagens aan naar de kant gegaan waar de autobus stond. Toen de boerenwagens er over waren zette de chauffeur de motor aan en reed langzaam de brug op. Toen de bus midden op de brug was, bezweek de brug en stortte de bus voorover in het water.

Door de lengt van de bus bleef deze gedeeltelijk hangen en kwam enkel het voorgedeelte in het water en de menschen die er in zaten konden door een deur die achter in was de bus verlaten. Niemand had gelukkig eenig letsel opgelopen.

De timmerman, diens zoon, een werkman en jongen die op of bij de brug waren kregen eenig letsel. Er stond geen bord bij de brug aangevende de maximum draagkracht."

Getuige. -----**Uilke. visser,**-----

Directeur van Gemeentewerken der Gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, geboren 14 april 1892 te Oudemirdum, wonende te Koudum, die verklaarde:

"De brug over de Warnservaart te Warns was door de Duitschers vernield en moest door een nieuwe worden vervangen. De bouw hier van was opgedragen aan **Jan. de Vries**, timmerman-aannemer, wonende te Warns, onder dagelijksch toezicht van **Jurjen. Haitjema**, tijdelijk Opzichter dezer gemeente.

Tevens werd er door mij ook toezicht gehouden en ook door den Opzichter van Rijkswaterstaat. Het bouwplan is door mij gemaakt en goedgekeurd door de Hoofd-Ingenieurs van Rijk en Provinciaal waterstaat. Op 13 Juni 1945 was de brug zoo ver gereed dat het verkeer er over kon en de geladen hooiwagens reden er dan ook al over. Ook was er al een Canadeesche auto over gereden.

De **Heer Burgemeester** was ook bij de brug geweest en de vlag wapperde bij de brug, maar die had ik niet laten plaats en ik weet ook niet hoe of die er gekomen is. Dien zelfden dag, hoe laat het precies was weet ik niet, maar het kan wel omstreeks 17 uur geweest zijn, kwam uit het dorp Warns een groote autobus voor de brug. Deze bus moest wachten om dat van de tegenovergestelde richting eerst twee wagens de brug moesten passeeren. Ik stond aan de overkant van de brug met de dagelijksche Opzichter en wij zijn achter de wagens aan naar de kant gegaan waar de autobus stond.

Jottje. Krul, wonende te Warns, stond met den chauffeur te praten en ik stond daar dicht bij, maar ik heb den chauffeur niet gesproken, want toen Krul met hem klaar was reed hij plotseling de brug op. **Ik was er niet zoo gauw op verdacht, want anders zou ik hem tegengehouden hebben, want het kwam mij voor dat de bus voor deze brug te zwaar zou zijn.** Toen de bus dan ook midden op de brug was bezweek de brug en stortte de bus voorover in de vaart. Door de lengte van de bus bleef deze gedeeltelijk hangen en kwam alleen het voorgedeelte in het water. Door een deur die in het achtergedeelte van de bus was konden de inzittenden zich redden en niemand bekwam gelukkig eenig letsel. De aannemer, diens zoon, een werkman en een jongen kregen echter wel eenig letsel. De brug was niet officieel geopend en het

was ook niet de bedoeling om dit te doen. Er stond geen bord bij de brug aangevende de maximum draagkracht. Het was wel de bedoeling om deze te plaatsen, maar dat was nog niet gereed. Het was natuurlijk beter geweest dat die eerst geplaatst waren geweest, want dan was de bus er al licht niet over gereden. Volgens de firma Loots en Fritsma te Sneek weegt deze bus ongeveer 6 ton en wij waren van plan om een aanmerkelijk lichter maximum vast te stellen" Ik, verbalisant, merk hier bij op dat letsel van den aannemer en diens zoon van geringe betekenis is.

De werkman, **Romke van Dijk**, oud 27 jaar, wonende te Warns N.98 en de 12 jarige **Jacob Visser**, wonende te Warns, N.59 hebben ernstiger letsel bekomen. Eerst genoemde heeft volgens verklaring van **Dr. Tromp-Visser** te Warns zijn linker sleutelbeen gebroken en tweede genoemde heeft een lichte hersenschudding en eenige lichte schaafwonden opgelopen. Waar van dit proces-verbaal door mij is opgemaakt op den eed bij den aanvang mijner bediening afgelegd en na ondertekening is overgegeven aan den Groepscommandant om te worden verzonden aan de Heer Officier van Justitie bij de Arrondissemensrechtbank te Leeuwarden. Gesloten te Warns, den 14 Juni 1945.

De Wachtmeester,
(get) J. Nijholt.

Bron: Overgenomen van de website van het dorp Warns: www.warns.nl
Opmaak aangepast door de redactie van YN.

Uit bovenstaande blijkt dat de pas gebouwde nieuwe brug van Warns in Gaasterland al voordat hij officieel was geopend, in elkaar stortte. Het zou een ongelooflijk verhaal zijn geweest, als het door wachtmeester Nijholt niet zo netjes in een proces-verbaal was opgeschreven. De brug was klaar, de burgemeester was wezen kijken, had de aannemer gefeliciteerd, de vlag wapperde en de eerste hooiwagens en een Canadese auto, waren al over de brug gereden.

Toen kwam Durk met zijn zware bus. Nadat een aantal hooiwagens vanaf de tegenovergestelde richting was gepasseerd, begaven enkele personen zich lopend over de brug naar de kant van de bus. Hieronder waren de aannemer die de brug bouwde, de gemeenteopzichter die het toezicht had en de directeur der gemeentewerken, die de bouwtekening had gemaakt. Durk kreeg van een onbekend gebleven persoon een teken dat hij kon gaan rijden. Niemand van de drie genoemde, voor de bouw van de brug verantwoordelijke ambtenaren deed vreemd genoeg (voer voor psychologen!) een poging om hem tegen te houden. Ze "stonden er bij en keken er naar"! De gevolgen voor de nieuwe brug waren rampzalig.

Opmerking: De vroegere Warnser brug was op 16 april 1945 door de Duitsers vernietigd. Bedoeld om de oprukkende Canadezen tegen te houden of te vertragen. De provincie Friesland was een dag eerder, op zondag 15 april 1945 al voor het grootste deel bevrijd. Durk had geïnterneerde N.S.B-ers vervoerd van Bolsward naar kamp Sondel in Gaasterland, een interneringskamp en was op de terugweg naar Bolsward met 12 passagiers aan boord. (B).

N.B.S. Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten (Ondergrondse).
N.S.B. Nationaal Socialistische Beweging in Nederland. (Aanhangers van Hitler Duitsland)

Het dorp Warns is bekend vanwege de slag bij Warns op 26 september 1345. Op die dag werd daar een Hollands invasieleger van ridders en huurlingen onder aanvoering van graaf Willem IV van Holland, door de boeren en burgers uit de omgeving verslagen en met grote verliezen aan mensenlevens in zee teruggedreven. Ook graaf Willem kwam daarbij om het leven. Jaarlijks op de laatste zaterdag van september vindt ter plekke op het Rode Klif de herdenking van deze "Slach by Warns" plaats.

5. Belangrijke adressen: Commissie Ykema

Voorzitter/Penningmeester: Marten E.Ykema: Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.: 0318-635572.E-mail: info@ykemaweb.com (algemeen Ykema adres); marten@ykemaweb.com (persoonlijk adres Marten Ykema).

Abonnement YkemaNieuws: Rekeningnummer: 535902743 tnv M.E. Ykema. Ede. Onder vermelding van: "YkemaNieuws".

Secretaris Commissie/redacteur YN: Cor Bakker, Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234 mail: cornelisbakker@hetnet.nl

Arjen Visser. Toekomstig penningmeester.

Reacties, opmerkingen ed. op YkemaNieuws: nieuwsbrief@ykemaweb.com.

Ykema website: www.ykemaweb.com . Gastenboek: www.ykemaweb.com/guestboek

Copyright: Uit deze YkemaNieuws mag niets worden vermenigvuldigd of voor presentaties of publicaties worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de redactie en de Commissie Ykema(Wymb.).